

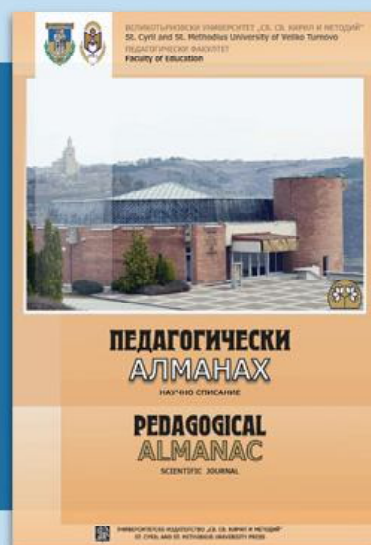
ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ УНИВЕРСИТЕТ
“СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ”
ПЕДАГОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

организира

КРЪГЛА МАСА

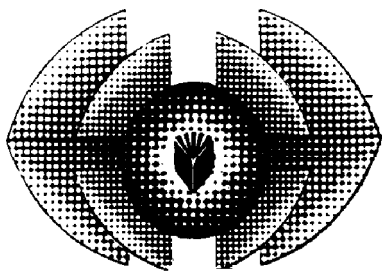
по случай

25 ГОДИНИ
ПЕДАГОГИЧЕСКИ АЛМАНАХ

**19 декември 2018 г.,
10:00 часа
Институт “Конфуций”**

Педагогическо списание на
Великотърновския университет
„Св. св. Кирил и Методий“

ПЕДАГОГИЧЕСКИ
АЛМАНАХ

Брой 2, 2018

ЮБИЛЕЙ

ЧЕТВЪРТ ВЕК ЦЕЛЕНАСОЧЕНА ПУБЛИКАЦИОННА ДЕЙНОСТ ЗА РАЗВИТИЕ НА ПЕДАГОГИЧЕСКАТА НАУКА И ПРАКТИКА

Веселина Петрова

A QUARTER CENTURY PURPOSEFUL PUBLISHING ACTIVITY FOR DEVELOPING THE EDUCATIONAL SCIENCE AND PRACTICE

Veselina Petrova

Abstract: *The editor-in-chief presents the Pedagogical almanac journal aiming the development of pedagogical science as well as pedagogical practice. The original idea of the former editor-in-chief – prof. dr. Marin Liuliushev and the editorial board for establishing an official scientific edition of the Faculty of Education at “St. Cyril and St. Methodius” University of Veliko Tarnovo in 1993 is submitted. The achievements of the editorial boards and authors until 2018 are outlined. The emphasis is laid on the work completed as follows: two board have been built – International Editorial Board and Board of Anonymous and Independent Reviewers; the technology of double “blind” reviewing has been applied; young authors have been motivated and encouraged to publish actively original works; the cooperation between scientists from different generations over the world has been stimulated; the “author – reader” and “reader – author” communication has been perfected. The contribution of the Pedagogical almanac journal for increasing the quality of teaching process, qualification and postgraduate education of students and school teachers is promoted.*

Key words: *jubilee, 1993–2018, journal, Pedagogical almanac, official scientific edition, Faculty of Education at “St. Cyril and St. Methodius” University of Veliko Tarnovo, pedagogical science, pedagogical practice.*

Въведение

През 1993 г. Университетското издателство „Св. св. Кирил и Методий“ при ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ изработи първия брой на научното списание *Педагогически алманах*. Педагогическият факултет положи началото на своя официален печатен орган за по-пълно удовлетворяване на нарастващите потребности на академичната общност от изучаване и разпространяване на най-новата педагогическа научна информация. Обедини бяха усилията на автори и читатели за обсъждане на актуални проблеми от педагогическата теория и практика. За научната и преподавателската работа на водещи учени бе създадено пространство за комуникация с преподаватели, студенти, специализанти, учители, родители и други общественици. Безспорен ускорител за постигане на този успех за Педагогическия

факултет бяха примерите на двата водещи факултета, които в предходната година обогатиха издателската дейност на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ с две научни списания – *Проглас* на Филологическия факултет и *Епохи* на Историческия факултет.

Именуването на списанието

Историята на Педагогическия факултет се обогати с нови събития. Зачестиха дискусиите, споровете, формалните и неформалните разговори за името на списанието. Редакционните колегии на двете нови списания с точността, богатата съдържателност и лаконичност при озаглавяване на двата официални органа поставиха на сериозен изпит младата академична общност на четвъртия по реда на създаване факултет в структурата на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. След обстоятелни разисквания за именуването на списанието Факултетският съвет подкрепи задълбочено обосноваването предложение на проф. д-р Марин Люлюшев – *Педагогически алманах*. Подкрепена и приета бе аргументацията, че образуването словосъчетание осигурява творческа свобода на авторите за научно-приложна и публикационна работа. Вносителят на предложението за именуването на списанието акцентува върху вечното и непреходното в названието *алманах* – „Годишник или сборник със сведения из областта на практическата дейност, науката, литературата и изкуствата“ (вж.: Андрейчин и др. 2008: 24). А с прилагателното име *педагогически* се конкретизира научната област на периодичното издание. Факултетският съвет на Педагогическия факултет взе решение и за състава на първата редакционна колегия, а именно: проф. д-р Марин Люлюшев (главен редактор), доц. Панайот Дражев (зам.- гл. редактор), доц. к.п.н. Мариана Цоневска, гл. ас. Веселина Петрова (секретар), гл. ас. к.п.н. Илия Стойков и Бойка Костова (уредник), гл. ас. Пламен Легкоступ (художник)¹.

Лицензиране, рефериране и индексирание на научното списание

В продължение на двадесет и пет години научното списание Педагогически алманах върви по своя път на „... дълголетие, на просперитета ...“ (Люлюшев 1993: 11). То ежегодно излиза в две книжки и осигурява възможности на автори от ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, от страната и чужбина да представят на читателите резултати от своите най-нови и непубликувани изследвания. **Лицензирано е: CC BY-NC-ND. Реферирано и индексирано е в: CEEOL, DRJI, ResearchBib, WorldCat, GIF, ROAD Directory, Electronic Journals Library, ESJI, SIS, Rootindexing.**

През последния мандат 2016–19 г. списание „Педагогически алманах“ премина в най-високото равнище на своето развитие. Като продължи поетата стратегическа посока за доближаване до изискванията на Световната мрежа на периодичните издания – SKOPUS, създаде два борда. Първият борд – *Международна редакционна колегия*, включващ водещи учени от Русия, Англия, Чехия, Полша, Румъния, Македония, Сърбия, Латвия. Вторият – *Борд от анонимни и независими рецензенти*, в състава на който влизат вътрешните и външните рецензенти на всяка публикация – студия, статия, съобщение и пр. Членовете от двата борда на списанието и неговите сътрудници активно участват в създаването на единната издателска политика на Университетското издателство „Св. св. Кирил и Методий“ при ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, като съобразяват изискванията за кандидатстване в Световната система на реферираните и индексирани списания SKOPUS.

Тригодишен проект за развитие и утвърждаване на педагогическите кадри

С тригодишния проект на тема: „Списание *Педагогически алманах* за успешно развитие на педагогическите кадри“ (2016–2018), финансиран от фонд „Научни изследвания“, научният екип осъществи специфични дейности за повишаване качеството на публикациите и завишаване на читателски интерес към тях. За постигане на целта и решаване на задачите по проекта публикационната работа получи важна подкрепа от ръководството на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ и от Университетското издателство „Св. св. Кирил и Методий“ чрез своевременно ежегодно издаване на двете книжки на списание Педагогически алманах два варианта – книжен и електронен. Благодарение на създадения електронен архив списанието се подреди сред най-често четените модерни научни педагогически издания от отворен тип. С осигурения свободен достъп до всички публикации е максимално улеснено проследяването на интереса към трудовете на всеки от авторите. Учени, студенти, специалисти и други читатели ежедневно ползват публикациите от електронния вариант на списанието (най-новия брой и архива с всички трудове). Разработките допълват световната електронна библиотека с нов тип учебно-помощна и научна литература.

Оформянето на публикациите е в дизайн, който прегледно разкрива техния характер. Уточнени са на български и на английски език: рубриката, темата, имената на автора/ авторите, съдържанието, бележки и литература. Чрез публикуване на електронните адреси на учените е предоставена възможност за непосредствена комуникация „автор–читател“, „читател– автор“. Благоприятни предпоставки за научна комуникация с широката читателска аудитория се създават чрез единния стандарт за публикуване на всеки труд. Допълнително се предоставя справка на български и английски език за всеки от авторите и неговите по-съществени научни постижения. Печатният орган мотивира авторите за творческа работа и очертава територията на научното им израстване. Учените могат да публикуват своите трудове на един от трите езика – български, руски и английски език, с което се стимулира възникването и поддържането на научно продуктивно сътрудничество със световната педагогическа академична общност.

Първоначален проект и съвременна реализация на идеите

В своя първоначален замисъл списанието е с „... научно-приложен характер и е ориентирано към педагогическата практика в системата на средното образование“ (Люлюшев, 1993: 11). През своята четвъртвековна история неговите автори защитиха това призвание, като популяризираха резултатите от своите изследвания в последователните етапи на средното образование. Единството между педагогическата теория и практика в средното и във висшето училище наложи разширяване на първоначално определената научна територия с проблемите по подготовката на учители. Породи се необходимост от нов тип изследвания в областта на *Педагогиката на висшето образование*.

Със замислените в първия брой две рубрики – „Трибуна на студентите“ и „Трибуна на докторантите“, списание Педагогически алманах очерта две важни траектории в научния живот на Педагогическия факултет. Прояви се и укрепна смелостта за публикуване на студентски и докторантски разработки. Постави се началото на ежегодната *Студентска научна сесия*. След нея възникна и се утвърди ежегодната *Докторантска научна сесия*. Постиженията в професионално-практическото обучение на студентите създадоха солидна основа за форума *Моите първи педагогически опити*. С разкриването на специалността „Предучилищна педагогика и логопедия“ студентите ежегодно провеждат кръгла маса на тема *Шести март – Световен ден на логопедията*. Важен елемент от цялостната научна дейност на Педагогическия факултет е ежегодната *Международна научна конференция*. Посочените и много други научни форуми на Педагогическия факултет потвърждават публикуваната в първия брой на списанието стратегия за развитие на педагогическите кадри върху основите на постиженията на теорията и практиката за усъвършенстване на образователния процес.

Ежедневно възникващите предизвикателства пред участниците в педагогическото взаимодействие на всички нива очертава перспективи за разширяване на научно поле на списанието. Съвременните автори се налага да търсят отговори по много съществени питання от практиката в образователния процес за: прилагане на Закона за предучилищното и училищното образование; приобщаващото образование; проблемите на младите учители; осъществяването на приемственост между различните поколения учители; следдипломното обучение и квалификацията на учителите; приемствеността между поколенията учени и учители и пр.

В така представения широк лабиринт от проблеми Международната редакционна колегия поставя на първо място работата с авторите, желаещи да публикуват свои трудове в списанието. Оказа се, че за справедливо подбиране на оригинални, авторски, непубликувани досега разработки са необходими много повече усилия и работно време. Издирването, иницирането на желаещите да популяризират своите постижения е само малка част от всичко, което трябва да бъде свършено за съобразяване и спазване на непрекъснато завишаващите се изисквания към всеки пореден брой. Наложил се търсене на допълнителни ресурси за изграждане на нов тип автори, които задълбочено и дисциплинирано изучават постиженията на Световната система за реферирани и индексирани издания. Учените, сътрудници на списанието, участват активно в процеса на изграждане на нова система за оценяване и самооценяване на научните постижения, която по своето същество е нова научна област. Водещи начала са както стремежите на учения за оригиналното, творческо представяне на своите тези, така и възискателността на двата борда (Международната редакционна колегия и Борда на анонимните и независимите рецензенти) за популяризиране на най-новите научни постижения пред широката педагогическа аудитория. Именно затова членовете на Международната редакционна колегия на

списанието се ангажираха с нетрадиционни форми за работа с авторите. Осигурено бе време за консултации по академично писане. Водещи учени бяха поканени да участват в процедурите по „сляпо“, анонимно рецензиране на постъпилите за публикуване трудове.

Грижи за научното израстване на младите автори

Поставен бе акцент върху подготовката и квалификацията на младите автори, издирвани и мотивирани сред новоназначените преподаватели, докторантите, студентите, учителите. В подкрепа на идеята за целенасочена работа с младите автори се включиха авторитетни учени, които в качеството си на научни ръководители, консултанти и рецензенти доброволно сътрудничат за реализирането на разнообразни форми – преки и дистанционни консултации, лекции, творчески семинари, практикуми и пр. Възпитаването на научна любознателност е индивидуален и продължителен процес за изграждане на нов тип компетентност по академично писане. Познаването на традициите в научната работа се оказва много необходимо, но е недостатъчно за ориентиране в съвременните научни библиотеки. Богатството на дигиталната среда разширява възможностите за бърз достъп до търсена информация, но същевременно крие и множество заплахи, предразполага към издигане на спорни хипотези, удължава времетраенето на изследователската работа, води до безцелно хабене на време и енергия.

Като отчитат трудностите пред младите учени, членовете на Международната редакционна колегия работят за сплотяването на автори от различни поколения за работа по научни проекти. Колегията инициира разнообразни форми за международно сътрудничество, като приобщава преподаватели, студенти, докторанти към своята мисия – издигане качеството на научно-изследователската работа чрез изучаване и прилагане на изискванията на Световната система за реферирание и индексирание на периодичните издания. Неслучайно сътрудниците на списанието обсъждат и подготвят нова рубрика – *Педагогическа акмеология* (наука за върховите постижения в педагогическата теория и тяхното приложение в практиката). За реализирането на тази идея отправяме покана към водещи български и световни учени за сътрудничество.

Списание „Педагогически алманах“ и читателските интереси на студентите

За поддържане на читателските интереси към списанието Международната редакционна колегия осъществява дейности за уточняване на очакванията на своите автори и читатели, за да конкретизира най-близките за реализиране цели. Извършва научни проучвания с традиционни и иновационни методи, за да се доближи максимално своите читатели до учените, студентите, специализантите, докторантите, учителите, родителите и да ги подбуди за сътрудничество. Полага старание за уточняване на основните тенденции в развитието на педагогическата теория и практика, за да подчини своята работа на реалистичното оценяване на постиженията и своевременно разкриване на проблемите. Очертава перспективите за развитието на списанието, като завишава своето внимание към студентите и изучава техните впечатления за значението на списание „Педагогически алманах“ в процеса на научната и професионално-практическата им подготовка. Чрез своите отзиви обучаваните в образователно-квалификационните степени „бакалавър“ и „магистър“ характеризират официалното издание на Педагогическия факултет като надежден източник на нова научна и учебно-методическа литература.

Сред най-често изказваните мисли в интервюта за уточняване значението на списанието в живота на студентите са: 1) „Помага ми да подобря говорната си култура.“ 2) „Ориентира ме към самоконтролиране по време на говорене.“ 3) „Все по-често мисля за правоговорната норма, когато говоря.“ 4) „Повишава самочувствието ми на студент във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, защото съвременно се запознавам с резултатите от изследванията на български и световни учени.“ 5) „Откривам и опознавам по-задълбочено педагогическата теория и практика.“ 6) „Научавам повече за историята на педагогическата наука.“ 7) „Информирам се за важни научни събития.“ 8) „Формирам своя читателски усет.“ 9) „Чувствам се подготвен, когато участвам в дискусии и спорове по актуална педагогическа проблематика.“ 10) „Мечтая да стана автор на публикация в списанието.“

Близки до оценките от интервюта са и резултатите от писмените анкети. В тях за основно предимство анкетираните посочват *отворения тип на електронното списание*. Чрез него получават бърз достъп до най-новите публикации по актуални педагогически проблеми. От публикуваните трудове студентите научават повече за изследователската работа на своите преподаватели, ориентират се в техните постижения, интереси, стремежи; запознават се и с постиженията на авторитетни

учени от други страни в Европа и в света. Примерът на преподавателите ги увлича за създаване на свой стил на учене, който съществено се отличава от стила им на учене в училище. Докато в училище са проявявали интерес към написаното в учебника и препоръчаното за четене от учителите, то в университета им е предоставена свобода за избиране и изучаване на разнообразни източници. Опора при подбирането и анализирането на необходима литература за ученето в университета са научните публикации на авторите от списание „Педагогически алманах“. Те ги отвеждат към интересни монографии, студии, статии, съобщения, рецензии. Разкриват им жанровото разнообразие на педагогическата литература. Подпомагат ги за изработване на критерии за качеството на ученето и постигане на успех в изпитните процедури.

Списание „Педагогически алманах“ в живота на първокурсниците

Списанието въвежда първокурсниците в академичния стил на общуване, помага им за създаване и обогатяване на професионален педагогически речник. Научават повече за структурата на висшето образование и последователните образователно-квалификационни степени („бакалавър“, „магистър“), научните степени („доктор“, „доктор на науките“), за научните длъжности („асистент“, „главен асистент“, „доцент“, „професор“). Запознават се с академичната йерархия. Опознават равнищата на академично ръководство (ректорско, деканско). Задълбочават своите интереси към функциите на ръководствата от последователните академични равнища и се информират за техния принос към повишаването на качеството на научната и учебната работа. Започват упорита работа за подобряване на своя правоговор в съответствие с книжовната норма. Поставят началото и допълват личната си професионална библиотека с необходимите научни източници за формиране на умения за самоконтролиране по време на говорене. Запознават се и развиват научни интереси към изданията на Българската академия на науките и на авторитетни издателства в света.

Проявяват и развиват професионален интерес за усъвършенстване на своята езикова култура в съзвучие със световната тенденция за възпитаване на полиглота на XXI век. Разсъждават за бъдещето на „малките езици“ и мисията на българския учител за възпитаване от ранно детство в силна обич към българския език – езика на Родината. Усвояват съвременна технология за увлекателно, занимателно, трайно учене по български език. Популяризират безспорното превъзходство на българския език над други езици с високото културно постижение – *принципа за единство на правопис и правоговор* (Пашов, Първев, 2004). Проявяват и развиват професионална компетентност за изучаване развитието на българския език и осмисляне значението на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ при Българската академия на науките в подготовката на бъдещите учители (Мурдаров и др., 2012). Към препоръчаните съвременни учебници по български език за учители списание Педагогически алманах отвежда студентите и до издадените в предходните десетилетия извори на книжовната норма (Стоянов, 1977; Москов, 1982).

Списание „Педагогически алманах“ в атмосферата на старопрестолния град и образователните светини

За академичната общност списание „Педагогически алманах“ е важна част от неповторимата атмосфера на старопрестолния град и извор за обогатяване на професионалната компетентност по история на българското педагогическо образование (Чакъров и др., 1975). В старите страници на учебниците преподаватели и студенти, автори и читатели на списанието черпят творческо вдъхновение (Медински 1950). Ускорител за проявяване и поддържане на интересите към педагогическата наука и практика е намиращият се недалеч от Велико Търново уникален музей – Еленската даскалоливница. В нея от 1843 г. се полагат основите на българското класно училище и се поставя началото на подготовката на българските възрожденски учители (Петков, 2007: 20–30). Неизчерпаем извор на идеи за бъдещите изследователи е Музеят на образованието в гр. Габрово. Съхраняваните в него експонати са доказателство за вечния стремеж на българското учителство да изучава и внедрява в образователната практика най-високите постижения на педагогическата наука (Бижков 2001).

За да сътворят съвременни образователни технологии, авторите на списанието черпят сили и енергия от произведенията на творците за деца. Родоначалникът на българската литература за деца – Петко Рачов Славейков и в наши дни убедително дава най-важните напътствия за ранно проявяване и развитие на детския интелект: „... , чети!“ . Неслучайно своите първи педагогически опити студентите

свързват с родните места на сладкодумните творци на произведения за деца: с. Джулюница – Цоню Калчев, гр. Габрово – Ран Босилек, гр. Елена – Емилиян Станев, с. Драганово – Асен Разцветников, гр. Стражица – Ангел Каралийчев.

Вместо заключение

В своята четвъртвековна история списание „Педагогически алманах“ разгърна ползотворна публикационна дейност, в която създаде своите автори и читатели. Продължава да разширява своите контакти с водещи учени от България, Европа и света. Нека създаденото плодотворно начало бъде продължено от новото поколение изследователи и читатели на педагогическа литература, от които зависи просперитетът на българското образование, а чрез него и просперитетът на България.

БЕЛЕЖКИ

¹ Длъжностите и академичните звания са в съответствие с позициите на преподавателите и служителите в Педагогически факултет през 1993 г. // *Dlzhnostite i akademichnite zvaniya sa v saotvetstvie s pozitsiite na prepodavatelite i sluzhitelite v Pedagogicheski fakultet prez 1993 g.*

ЛИТЕРАТУРА

Андрейчин и др. (2008). *Български тълковен речник*. София: Наука и изкуство. // **Andreychin i dr. (2008).** *Balgarski talkoven rechnik*. Sofia: Nauka i izkustvo.

Бижков, Г. (2001). *Реформаторска педагогика. История и съвременност*. Второ преработено и допълнено издание. София: Унив. изд. „Св. Климент Охридски“. // **Bizhkov, G. (2001).** *Reformatorska pedagogika. Istoria i savremennost*. Vtoro preraboteno i dopalнено издание. Sofia: Univ. izd. „Sv. Kliment Ohridski“.

Пашов, П., Хр. Първев (2004). *Правописен и правоговорен речник на българския език*. София: Унив. изд. „Св. Климент Охридски“. // **Pashov, P., Hr. Parvev (2004).** *Pravopisen i pravogovoren rechnik na balgarskia ezik*. Sofia: Univ. izd. „Sv. Kliment Ohridski“.

Петков, П. Д. (2007). *Еленската даскалоливница – първото класно училище в България*. – В: Станев, Хр. и др. *Еленската даскалоливница*. Велико Търново: АСТАРТА. // **Petkov, P. D. (2007).** *Elenskata daskalolivnitsa – parvoto klasno uchilishte v Balgaria*. – V: *Stanev, Hr. i dr. Elenskata daskalolivnitsa*. Veliko Tarnovo: ASTARTA.

Люлюшев, М. (1993). *Вместо увод*. – *Педагогически алманах*, № 1. Велико Търново: Унив. изд. „Св. св. Кирил и Методий“. // **Lyulyushev, M. (1993).** *Vmesto uvod*. – *Pedagogicheski almanah*, № 1. Veliko Tarnovo: Univ. izd. „Sv. sv. Kiril i Metodiy“.

Медински, Е. Н. (1950). *История на педагогиката*. София: Държавно издателство. // **Medinski, E. N. (1950).** *Istoriya na pedagogikata*. Sofia: Darzhavno izdatelstvo.

Монтесори, М. (2018). *Попиващият ум*. Велико Търново: Асеневици. // **Montesori, M. (2018).** *Popivashtiyat um*. Veliko Tarnovo: Asenevtsi.

Москов, М. (1982). *Езикознание в помощ на учителите*. София: Народна просвета. // **Moskov, M. (1982).** *Ezikoznanie v pomoshht na uchitelite*. Sofia: Narodna prosveta.

Мурдаров, В. и др. (2012). *Официален правописен речник на българския език*. София: Просвета. // **Murdarov, V. i dr. (2012).** *Ofitsialen pravopisen rechnik na balgarskia ezik*. Sofia: Prosveta.

Стоянов, Ст. (1977). *Граматика на българския книжовен език*. София: Наука и изкуство. // **Stoyanov, St. (1977).** *Gramatika na balgarskia knizhoven ezik*. Sofia: Nauka i izkustvo.

Чакъров, Н. и др. (1975). *История на образованието и педагогическата мисъл в България*. София: Народна просвета. // **Chakarov, N. i dr. (1975).** *Istoria na obrazovaniето i pedagogicheskata misal v Balgaria*. Sofia: Narodna prosveta.